

अगस्त्यो मैत्रावरुणिः। अश्विनौ। त्रिष्टुप्।

ता वा॒म॒द्य ताव॒परं हु॒वेमो॒च्छन्त्या॑मु॒षसि॑ वहि॒रु॒क्थैः॑।

नास॑त्या॒ कुहं॑ चि॒त्सन्ता॑व॒र्यो दि॒वो न॑पा॒ता सु॒दास्तरा॑य ॥ १.१८४.०१

उच्छन्त्यामुषसि- उषसि ज्ञानोदयदेवतायां तमो विवर्जयन्त्याम्। प्रभातवेळायां वा। अद्य- अस्मिन् दिने। अपरम्- अन्यस्मिन् दिने च। वहिः- निर्वाहकः सन्। अर्यः- आर्यशीलोहम्। सुदास्तराय- शोभनहविदात्रि यजमानाय। कुहं चित् सन्तौ- कुत्रचित् स्थितौ। तयोः सदनमनिर्वचनीयम्। दिवो नपाता- दिव्यौ। नासत्या- सत्यस्वरूपौ। ता- तादृशौ। वाम्- युवाम्। उक्थैः- मन्त्रैः। हुवेम- आह्वये ॥१॥

अ॒स्मे ऊ॒ षु वृ॒षणा॑ मादये॒थामु॒त्प॒णी॒ह॒तमूर्म्या॑ म॒दन्ता॑।

श्रु॒तं मे॒ अ॒च्छो॒क्तिभि॑र्म॒तीना॑मे॒ष्टा न॑रा॒ निचे॑तारा च॒ कर्णेः॑ ॥ १.१८४.०२

अस्मे- अस्मदर्थम्। सु वृषणा- सुष्ठु वर्षकौ। मादयेथाम्- तर्पयतम्। ऊर्म्या- सोमेन रसेन। मदन्ता- तृप्तौ सन्तौ। पणीन्- आध्यात्मिके वाणिज्यभावनायुक्तवृत्तिः। हतम्- नाशयतम्। एष्टा- अन्वेष्टारौ। निचेतरा- सञ्चयकतारौ। नरा- नेतारौ। मे- मम। अच्छोक्तिभिः- भवन्तावभिलक्ष्यास्माभिर्यदुच्यते तैः। मतीनाम्- अस्मन्मतीः। कर्णेः श्रुतम्- भवन्तौ शृणुतम् ॥२॥

श्रि॒ये पू॒षन्नि॒षुकृ॑ते॒व दे॒वा नास॑त्या॒ वह॒तुं सू॒र्यायाः॑।

व॒च्यन्ते॑ वां ककु॒हा अ॒प्सु जा॒ता यु॒गा जू॒र्णेव॑ वरु॒णस्य॑ भू॒रैः॑ ॥ १.१८४.०३

श्रिये- श्रेयसे । पूषन्- पोषकौ । देवा नासत्या- हे अश्विनौ । सूर्याया वहतुम्- सूर्यपुत्रीमुषसं प्रति ।
इषुकृतेव- वीरनिर्मुक्तबाणवेगिनौ । अगच्छथम् । आध्यात्मिके तु पूरकरेचकदेवते अश्विनौ
कुम्भकदेवतामुषसं प्रति गच्छन्तौ स्तः । युगा जूर्णेव- जीर्णेषु युगेष्विव प्राचीनकालेष्विव
इदानीमपि । भूरेः- प्रभूतस्य । वरुणस्य- ऋताधिदैवतस्य । अप्सु जाताः- मूलशक्तिधारोपासकाः ।
ककुहः- मुख्याः । वाम्- युवाम् । वच्यन्ते- स्तुवन्ति ॥३॥

अस्मे सा वा माध्वी रातिरस्तु स्तोमं हिनोतं मान्यस्य कारोः ।

अनु यद्वा श्रवस्या सुदानू सुवीर्याय चर्षणयो मदन्ति ॥ १.१८४.०४

अस्मे- अस्माकम् । सा- तत् । माध्वी- मधुरम् । वाम्- युवयोः । रातिः- दानम् । अस्तु- भवतु ।
मान्यस्य- प्रामाणिकस्य । कारोः- शिष्टाचारवतः । स्तोमम्- मन्त्रम् । हिनोतम्- प्रीणयतम् ।
श्रवस्या- श्रुतीच्छया । चर्षणयः- मनुष्याः । सुवीर्याय- शोभनवीर्याय । सुदानू- शोभनदायकौ ।
वाम्- युवाम् । अनुमदन्ति ॥४॥

एष वां स्तोमौ अश्विनावकारि मानेभिर्मघवाना सुवृक्ति ।

यातं वर्तिस्तनयाय त्मने चागस्त्ये नासत्या मदन्ता ॥ १.१८४.०५

एषः- अयम् । वाम्- युवयोः । स्तोमः- मन्त्रः । अश्विनौ । अकारि- कृतः । मनोभिः- भावनाभिः ।
सुवृक्ति- सुष्ठ्वावर्जकः । अगस्त्ये- चित्तवृत्तिस्तम्भकरे उपासके । मदन्ता- सन्तुष्टौ । नासत्या-
सत्यस्वरूपौ । मघवाना- सम्पद्वन्तौ । तनयाय- स्वपुत्राय । त्मने- मम । वर्तिः- अस्मद्ब्रह्मम् ।
यातम्- आगच्छतम् ॥५॥

अतारिष्म तमसस्पारमस्य प्रति वां स्तोमौ अश्विनावधायि ।

एह यातं प॒थिभिर्दे॒वयानैर्वि॒द्यामे॒षं वृ॒जनं जी॒रदा॑नुम् ॥ १.१८४.०६

पूर्व॑ व्याख्यातम् ॥६॥

Dr. Rangraji